

Узорак: Материјал или дио материјала, одабран да репрезентује цјелину, узет на одговарајући начин за потребе испитивања.

Узорковање: Утврђен поступак узимања материјала / дијела материјала / дијелова истих / различитих материјала, као репрезентативних цјелина, за потребе испитивања.

Прибор и опрема за узимање узорака

За узимање узорака користе се следећи прибор и опрема:

- маказе,
- пинцета,
- нож,
- метална лопатица,
- стерилне кесе
- стерилне стаклене тегле са широким грлом, са затварачем на завртањ или са затварачем од алуминијумске фолије,
- стерилне флаше од 1 литар
- кашике/кутлаче од растфраја,
- металне канте,
- пластичне бочице,
- канап за везивање,
- восак за печакчење,
- вата памучна и папирна,
- самољепљиве етикете,
- сонде за узорковање хране за животиње,
- стерилни брисеви,
- пуферисана пептонска вода,
- физиолошки раствор,
- рукавице,
- дезинфекционо средство,
- транспортни фрижидери и
- залеђени улошци за одржавање хладног режима температуре.

Узимање узорака хране

Узорци се узимају тако да у што већој мјери представљају просјечан састав цјелокупне количине хране од којих се узимају. Амбалажа и прибор за узимање узорака морају бити стерилни, а особље обучено за посао узорковања.

Узорци узети у производњи морају да потичу од хране која представља одређену количину која се може идентификовати тј. утврдити њено поријекло, вријеме производње, технолошке операције и други релевантни подаци значајни за идентификацију.

Од хране која се ставља у промет у оригиналном паковању, узимају се узорци, и то:

- ако је паковање до 1kg – 1-5 узорака од количине од 1000 паковања, а по један узорак на сваку даљу количину од 1000 паковања;
- ако је паковање преко 1kg – 1-5 узорака од количине од 2000 паковања, а по један узорак на сваку даљу количину од 1000 паковања.

Узорци хране у течном или житком стању пакују се у стерилне кесе. Узорци хране у смрзнутом стању пакују се судове који обезбјеђују да се узорци, до обављања испитивања, одржавају у смрзнутом стању. За паковање узорака користе се стерилне кесе различитих величина у зависности од конзистенције и количине узорка који се узима. Амбалажа и опрема која се користи за микробиолошка испитивања мора бити стерилна. Упаковани узорак ставља се у транспортни фрижидер са хладним режимом и доставља се на испитивање у што краћем временском периоду.

Препоручена маса узорака хране је минимално 100 g по јединици узорка (500 грама по узорку) или оригинално паковање.

Код животиња закраних са повишеном тјелесном температуром, а без патоанатомских промјена, код обољења код којих може доћи до продирања микроорганизама у ткиво (запаљења цријева, вимена, материце, зглобова, овојница, тетива, папака, копита, пупка, плућа, поребрице, потрбушине, као и код других органских болести), затим, када евисцерација није обављена у року од 4-5 минута последије омамљивања животиње, код принудно закраних животиња, када се ради о почетном квару меса и када се у неким другим случајевима на основу прегледа не може утврдити узрок болести, за микробиолошки преглед меса узимају се:

- два комада меса, квадратног облика, покривени фасцијом, дебљине 10cm, масе најмање 500g;
- два лимфна чвора (узорци меса и лимфних чворова узимају се унакрсно од предње и задње четврти);
- комад јетре и слезине и бубрег;
- комад промијењеног ткива (ако постоје промјене).

Узорци треба да буду охлађени, а сваки комад меса или органа посебно упакован у стерилне кесе. Споља, на кеси са упакованим узорком, ставља се етикета којом се идентификује узорак. Овако упакован узорак ставља се у транспортни фрижидер са хладним режимом и достављају се на испитивање одмах или у што краћем временском периоду.

Узимање узорака хране за животиње

Узимање узорака хране за животиње мора се обавити тако да свака јединица производа има могућност да буде изабрана као узорак. Начин узимања узорака мора бити исти и у производњи и у промету. Узорак мора представљати просјечан састав цјелокупне количине производа од које се узима узорак. Серија појединачних узорака мора бити узета са различитих мјеста из производне партије.

Појединачни узорци зрнасте, брашнасте и сличне хране за животиње, која се испоручује или складишти у расутом стању, узимају се:

- из камиона, вагона и сл., са најмање осам мјеста равномерно распоређених по површини, и то са врха, из средине и са дна,
- из складишта, на одстојању од највише два метра, између појединих мјеста сондирања, с тим да се из горњег и доњег слоја узима исти број узорака, кад висина ускладиштене масе није већа од 0.75m, а из горњег, средњег и доњег слоја кад је висина ускладиштене масе већа од 0.75m.

Појединачни узорци брикетиране хране за животиње и уљаних погача узимају се као и зрнаста хранива, с том разликом што се од брикета и погача узима по један дио, а ситније пресовани облици (коцкице, пелете, грануле), третирају се као зрнаста и слична хранива. Појединачни узорци хране за животиње која је упакована у врећама, без обзира на величину вреће, узимају се са врха, из средине и са дна вреће.

Број узетих појединачних узорака зависи од величине испоруке. Ако је испорука у расутом стању, односно јединица испоруке или партија производа не износи више од 10 t, узима се најмање 20 појединачних узорака, чија укупна маса мора да износи најмање 3-5kg. Од сваке следеће или започете количине од 10t хране за животиње, узима се још по 2kg у појединачним узорцима.

Кад је храна за животиње пакована у врећама, појединачни узорци узимају се:

- од партије до 20t – из сваке десете вреће, узете по слободном избору, а изнад те количине, из сваке двадесете вреће,
- за количине хране за животиње мање од 10t – већи појединачни узорци, тако да њихова маса износи 3-5kg, и
- за количине хране за животиње до 500kg – појединачни узорци из сваке вреће.

Узорци се пакују у стерилне кесе или други погодан материјал који не оксидише, и неутиче на промјену састава и квалитета узетих узорака и који се могу херметички затварати. Крајеви канапа учвршћују се печатним воском да би се оригинални узорак обезбиједио, односно да би се онемогућило отварање паковања без повреде и оштећења печата и паковања. Узорци се могу ставити у стерилне пластичне кесе (у ком случају није потребан канап јер је стерилна кеса обезбијеђена системом зазатварање), а затим у картонске кутије. Узет ипросјечни узорци шаљу се на испитивање одмах или најкасније 48 часова послје узимања узорака, а минимална количина узорка не смије да буде мања од 1 килограма.

Узимање узорака брисева површина

За узимање брисева користе се стерилни брисеви са утврђеном количином транспортног медијума. Брисеви се узимају са прибора, опреме, амбалаже, транспортних средстава, и радних и зидних површина у објектима у којима се обавља ветеринарско–санитарни надзор.

Поступак узимања брисева: Извадити брис из епрувете, потопити у епрувету са одговарајућом количином транспортног медијума, притиснути о зид епрувете како би вишак медијума био одстрањен и узети узорак са површине оивичене шаблоном, окретањем штапића бриса између палца и кажипрста, преко испитујуће површине оивичене стерилним шаблоном (10 x 10cm или 5 x 4cm), у два правца која су узајамно нормална. Потом убацити штапић бриса у епрувету са транспортним медијумом, асептично одломити или одсјећи врх штапића како би брис био урођен у подлогу и затим епрувету затворити оригиналним затварачем.

Узорке узете помоћу бриса треба транспортовати на температури од $2^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$, по могућности у току 2 сата по узорковању. Лабораторијско испитивање треба започети што је прије могуће, не касније од 24 сата по пријему узорака.

Узимање узорака воде

Узорак воде за микробиолошко испитивање треба бити узети у стерилну боцу запремине 1 литар, која се не смије напунити до руба, већ тако да након стављања чепа остане простор испуњен ваздухом. То помаже мјешању прије испитивања и избјегавању случајног онечишћења. Након узорковања узорак је потребно доставити у лабораторију и испитати што је могуће прије, по могућности унутар 6 сати, и при транспорту омогућити услове од $4\pm 2^{\circ}\text{C}$.

Када се вода узима на славини:

- прије узимања узорака воде са славине скинути све додатне металне или пластичне дјелове (филтере, мрежице, цријева и др.);
- избјећи неисправне инсталације;
- обавезно дезинфиковати отвор славине (металну славину кратко изложити отвореном пламену, пластичну пребрисати 70% алкохолом);
- одврнути славину и пустити да вода истиче умјереним млазом 3-5 минута ;
- стерилну боцу за микробиолошку анализу опрезно отворити и брзо ставити под млаз воде, водећи рачуна да том приликом не дође до загађења славине, унутрашњег дјела боце или поклопца. Боцу пунити тако да остане слободно 1-2 cm до врха.

Када се вода захвата кантом: Дорбо опраном и осушеном кантом, која се и иначе користи, захватити воду са дубине од око 50 cm испод површине, водећи рачуна да се при том не подигне талог са дна и улили у стерилну боцу.